

Posudek oponenta na diplomovou práci Zdenky ŠPIDLOVÉ

Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy, střední školy a základní umělecké školy – výtvarná výchova, PS

Téma: Oděv jako prostředek sebeidentifikace a sebeprezentace a možnosti didaktického rozvedení tématu ve výuce výtvarné výchovy

Diplomantka zcela splnila všechny požadavky Zadáání své diplomové práce. V *přístupu k zadanému úkolu* je zřetelný hluboký zájem o zkoumanou problematiku a schopnost využít nejen poznatků z prostudované literatury, ale také zkušeností z předdiplomní odborné praxe i příležitosti, které jí poskytla zahraniční stáž a jazykové znalosti. V *Úvodu* zřetelně formulovala cíl i členění práce do čtyř částí, včetně jejich plánovaného obsahu a výstupů: 1) Prozkoumání sémiotické funkce i sociálních aspektů fenoménu oděvu v postmoderní společnosti s důrazem na identifikaci s určitou sociální skupinou. 2) Prozkoumání možností uplatnit výzkumné nálezy v praxi výtvarné edukace.

Zvolený postup řešení vycházel z velmi solidního prostudování odborné literatury v části *Identita a její projevy v kontextu postmoderní společnosti*. Z této základny autorka pokročila k části *Výzkum*, kde prokázala dobrou obeznámenost s metodami kvalitativního výzkumu i schopnost jejich aplikace při řešení konkrétního výzkumného problému. Výzkumným záměrem bylo získat znalosti pro lepší pochopení forem odívání a o kontextech, které je ovlivňují (s.58 a s.86). Předmětem výzkumu, k němuž se vztahují zdařilé formulace výzkumných otázek, byly jednak vizuální charakteristiky tradičních krojů Alto Minho, zkoumané v kontextu regionu, kde vznikl a trvá (Portugalsko), jednak vizuální charakteristiky oděvů gothické subkultury a její odraz v něm. Jasně jsou formulovány i cíle výzkumu, poučeně voleny metody jako prostředky jejich dosahování. V pilotní studii zvolila autorka etnografický výzkum s prvky případové studie; poučena z její realizace pak dotazování recipientů formou písemného interview. V realizaci výzkumu oceňuji zejména nápaditost v získání dostatečně velkého vzorku recipientů; ve zpracování všech jeho částí zejména analýzu jednotlivých položek a jejich interpretace (interview).

V části *Didaktické rozvedení tématu* prokázala diplomantka výtvarně-pedagogickou erudici v návrhu projektu, jeho realizaci i následných hodnotících reflexích jako výtvarného experimentu se žáky základní a odborné školy. Zde upozorňuji na ne vždy zřetelné odlišení didaktických kategorií „Pokynů“ a „Výtvarného problému“ ve Stručné struktúře jednotlivých lekcí a doporučuji v textu vysvětlit některé použité zkratky (např. MŠ, ZUŠ, SPŠO, FZŠ aj.). Poslední část *Vlastní ztvárnění tématu* potvrzuje rozvinutí profesních předpokladů z předchozí odborné přípravy diplomantky o rozměr náhledu a vnímání vlastní tvorby v širších sociokulturních kontextech.

Z hlediska formy práce splňuje, až na drobná pochybení, všechny předepsané požadavky. Jazyk práce vyhovuje jejímu odbornému charakteru, zvolená forma diskurzu je zajímavá, stejně jako obrazová dokumentace v textu i všech přílohách. Doporučuji ale zkontrolovat četnější nedostatky v interpunkci, ukončení řádků textu (a, i apod.) a opravit některé překlepy (např. s. 21, 36, 52 aj.).

Z hlediska přínosu teorii a praxi výtvarné edukace je práce neobvyklá nejen svým tématem a rozsahem, ale zejména obsahem, způsobem a kvalitou zpracování všech shora uvedených částí.

V nich autorka potvrdila nejen své kompetence v oblasti vyhledání a zpracování pramenů, výzkumné práce, didaktické reflexe výzkumných nálezů ve výtvarné edukaci, včetně ověření jejich funkčnosti a vlastní předpoklady pro výtvarnou tvorbu. Obrátila také pozornost teoretiků výtvarné výchovy i učitelů v praxi k oblasti jevů, které mají hlubší sociokulturní kořeny, značné sociální důsledky, ale většinou nejsou ve výtvarné výchově nijak, natož odborně, reflektovány. Upozornila i na možnosti pokračování výzkumu v souvislosti s otázkami, které se vynořily v jeho průběhu. Pro vlastní pedagogickou i výtvarnou tvorbu učitelů v praxi připravila účelně a zajímavě zpracovaná teoretická východiska i inspirující příklady možností využití tématu „Oděv“, které sami dosud neobjevili. Přes drobné formální nedostatky velmi ráda doporučuji diplomovou práci Zdenky Špidlové k obhajobě a pro diskusi v jejím průběhu **navrhuji**:

1. Konkretizovat, v čem spočívaly rozdíly mezi portugalským a českým naturelem (viz úvahy, str.41)
2. Upřesnit, zda došlo v průběhu výzkumu ke změně cílů, popř. proč a kterých? (viz str.59 nahoře)
3. Promyslet, které zkušenosti z výzkumu jedné ze subkultur by bylo možné použít pro podobný výzkum se zaměřením na většinovou populaci.